

مدیریت زخم در دامپزشکی

ترجمه و تألیف

دکتر سیامک کاظمی درآبادی
متخصص جراحی دامپزشکی
عضو هیأت علمی دانشکده دامپزشکی
دانشگاه تبریز

دکتر سیاوش احمدی نوربخش
متخصص جراحی دامپزشکی
مدیر پیشین واحد تحقیقات پیش بالینی
مراقبت‌های ویژه، دانشگاه UWA استرالیا

سرشناسه	: احمدی نوربخش، سیاوش، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: مدیریت زخم در دامپزشکی / ترجمه و تالیف سیاوش احمدی نوربخش، سیامک کاظمی درآبادی.
مشخصات نشر	: تهران: نوربخش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۴ ص.: مصور (بخشی رنگی)، جدول؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۰۹-۵۷-۵
وژ بیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: زخم شناسی دامی
موضوع	: Veterinary traumatology
موضوع	: کمک های اولیه برای حیوانات
موضوع	: First aid for animals
شناسه افزوده	: کاظمی درآبادی، سیامک، ۱۳۶۱ -
رده بندی کنگره	: ۶۴۰/۳/۳۹۶ SF۹۱۴
رده بندی دیویی	: ۶۳۲/۰۰۱/۳۲۳۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۴۱۱۳۵

- عنوان: مدیریت زخم در دامپزشکی
- ترجمه و تألیف: دکتر سیاوش احمدی نوربخش، دکتر سیامک کاظمی درآبادی
- ناشر: انتشارات نوربخش
- چاپ و صحافی: چاپ دیجیتال مجد
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶
- شمارگان: ۱۰۰ نسخه
- قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۰۹-۵۷-۵

تهران، خیابان انقلاب، ابتدای خیابان وصال شیرازی، بن بست قاجار، پلاک ۴، واحد ۲

تلفن: ۶۶۹۷۸۸۲۹، تلفکس: ۶۶۹۷۸۸۳۰

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به مولفین است.

فهرست

۱۱	مقدمه
۱۵	فصل ۱
۱۵	شناخت زخم و روندهای التیام زخم
۱۶	بخش ۱- نکات عمومی
۱۶	مروری کوتاه بر آناتومی جراحی پوست
۱۸	التیام زخم
۱۹	ناز التهابی
۲۱	فاز دبریدمنت
۲۳	فاز تمیم
۳۰	فاز بلوغ
۳۱	التیام زخم در شرایط مرطوب
۳۳	فاکتورهای میزبان و اثر بر التیام زخم
۳۴	فاکتورهای داخلی مؤثر بر روند التیام زخم
۳۷	فاکتورهای خارجی مؤثر بر روند التیام زخم
۳۹	بخش ۲- اصول مدیریت روند التیام زخم
۳۹	مدیریت زخم‌های باز یا سطحی
۴۰	آلوده یا عفونی بودن زخم
۴۱	انواع زخم‌ها
۴۵	برنامه کلی درمان
۴۸	حذف مواد زائد از سطح زخم (دبریدمنت: بازاری غم)
۴۹	دبریدمنت جراحی
۵۱	دبریدمنت اتولیتیک
۵۱	دبریدمنت آنزیمی
۵۳	دبریدمنت توسط بانداژ
۵۳	دبریدمنت بیوسرجیکال
۵۴	آنتی‌بیوتیک‌ها
۵۵	داروهای موضعی زخم
۵۵	ضدمیکروب‌ها و آنتی‌بیوتیک‌های موضعی
۵۹	پماد آنتی‌بیوتیکی سه‌گانه
۶۰	سیلور سولفادیازین

۶۰	نیترو فورازون
۶۱	جنتامایسین سولفات
۶۱	سفازولین
۶۲	مافناید
۶۲	سایر داروهای موضعی
۶۴	آلوورا
۶۴	آسه مانان
۶۶	کمپلکس تری پتید مس
۶۶	دی آلتر پلی ساکارید (مالتودکسترین)
۶۷	عسل و شکر
۶۸	نیتراکس
۶۹	فاکتوهای رشد
۷۰	کلاژن هیالورونیک اسید
۷۰	سالکوسریل
۷۰	کتانسرین
۷۱	مرهم‌های بیواکتیو
۷۳	محللول‌های تمیز کننده زخم
۷۳	پاک کننده‌های تجاری زخم
۷۴	کلرگزیدین دی استات
۷۵	پوویدون آیوداین
۷۷	سایر محللول‌ها
۷۸	سایر روش‌های درمان زخم
۷۹	آرزیابی میزان زیست‌پذیری پوست
۸۱	جراحی بافت پوست
۸۳	بخیه‌ها
۸۵	منگنه‌ها
۸۶	چسب‌های بافتی
۸۸	درین‌ها
۹۶	تورنیکه
۹۷	بستن زخم
۱۰۰	تکنیک

۱۰۴	ارزیابی و مراقبت از زخم‌های جراحی
۱۰۸	بانداز
۱۱۱	مواد و وسایل لازم برای بانداز زخم
۱۱۱	لایه اول (لایه تماسی)
۱۲۱	مرهم‌های چسبنده
۱۲۳	لایه تماسی غیرچسبنده
۱۲۷	مرهم‌های جاذب رطوبت
۱۲۷	مرهم‌های مرطوب‌کننده
۱۴۱	لایه دوم
۱۴۳	لایه سوم
۱۴۵	فصل ۲
۱۴۵	مدیریت زخم
۱۴۶	مقدمه
۱۴۶	پذیرش بیمار
۱۵۰	بیماران گزیدگی: بحث پیرامون بیماری‌های
۱۵۲	کزاز؛ پیشگیری و درمان
۱۵۶	ارزیابی زخم
۱۵۷	گروه‌بندی زخم حسب میزان زودگی
۱۶۰	تعیین سن زخم
۱۶۲	بررسی عوامل تأثیرگذار بر طراحی زخم
۱۷۳	تصمیم‌گیری در مورد روش درمانی
۱۷۴	التیام نوع ۱؛ روش بستن زخم بلافاصله پس از وقوع جراحت
۱۷۶	التیام نوع ۱؛ روش بستن اولیه تأخیری زخم
۱۷۷	التیام نوع ۱؛ روش بستن ثانویه زخم
۱۸۱	التیام نوع ۲
۱۸۸	التیام نوع ۳
۱۸۸	جمع‌بندی
۱۸۹	آماده‌سازی موضع
۱۹۱	دبریدمنت
۱۹۸	پانسمان (بانداز) زخم
۲۱۵	درین‌ها

۲۱۶	درین‌های غیرفعال یا پاسیو.....
۲۲۰	درین‌های فعال یا اکتیو.....
۲۲۱	ابزار مورد استفاده در معاینه و درمان زخم.....
۲۳۳	فصل ۳.....
۲۳۳	مرور بیماران.....
۲۳۴	مقدمه.....
۲۳۵	بیمار شماره ۱: پارگی دیواره شکمی جانبی در اسب.....
۲۳۵	تاریخچه.....
۲۳۵	پاسود زردی.....
۲۳۶	ارزیابی زخم.....
۲۳۷	اقدامات درمانی.....
۲۴۳	پیگیری.....
۲۴۴	پیش‌آگهی.....
۲۴۵	بیمار شماره ۲: شکستگی ران و باز استخوان ران در سگ.....
۲۴۵	تاریخچه.....
۲۴۵	پاتوفیزیولوژی.....
۲۴۶	ارزیابی زخم.....
۲۴۷	اقدامات درمانی.....
۲۵۰	پیگیری.....
۲۵۱	پیش‌آگهی.....
۲۵۲	بیمار شماره ۳: بریدگی-پارگی پوست ناحیه آرنج در گربه.....
۲۵۲	تاریخچه.....
۲۵۳	پاتوفیزیولوژی.....
۲۵۵	ارزیابی زخم.....
۲۵۵	اقدامات درمانی.....
۲۵۸	پیگیری.....
۲۶۰	پیش‌آگهی.....
۲۶۱	بیمار شماره ۴: گاز گرفتگی‌های متعدد در ناحیه کتف یک رأس نریان.....
۲۶۱	تاریخچه.....
۲۶۲	پاتوفیزیولوژی.....
۲۶۲	ارزیابی زخم.....

۲۶۳		اقدامات درمانی
۲۶۴		پیگیری
۲۶۴		پیش‌آگهی
۲۶۵		بیمار شماره ۵: پارگی کیسه اسکروتوم در اسب
۲۶۵		تاریخچه
۲۶۵		پاتوفیزیولوژی
۲۶۶		ارزیابی زخم
۲۶۷		اقدامات درمانی
۲۶۹		پیگیری
۲۷۰		پیش‌آگهی
۲۷۱		بیمار شماره ۶: عفونت موضع جراحی در یک رأس گاو شیری
۲۷۱		تاریخچه
۲۷۲		پاتوفیزیولوژی
۲۷۲		ارزیابی زخم
۲۷۳		اقدامات درمانی
۲۷۷		پیگیری
۲۷۸		پیش‌آگهی
۲۷۹		بیمار شماره ۷: زخم مزمن در ناحیه میانی قلم پا (مئاتارس) در اسب
۲۷۹		تاریخچه
۲۸۰		پاتوفیزیولوژی
۲۸۱		ارزیابی زخم
۲۸۱		اقدامات درمانی
۲۸۷		پیگیری
۲۸۷		پیش‌آگهی
۲۸۸		بیمار شماره ۸: پارگی سرپستانک
۲۸۸		تاریخچه
۲۸۹		پاتوفیزیولوژی
۲۸۹		ارزیابی زخم
۲۹۱		اقدامات درمانی
۲۹۶		پیگیری
۲۹۶		پیش‌آگهی

مقدمه

التیام زخم یکی از فرآیندهای «زیبا»ی زیستی در موجودات زنده است. هرچند این فرآیند اساساً در سطوح مولکولی و سلولی مدیریت می‌شود، لیکن تصویر بزرگ نهایی این سازوکار، آنچنان زیباست که گویی یک هدیه بر رویارو نمای فراتر از ابعاد سلول و مولکول، آن را هدایت کرده است. آنچه درمانگر در روند التیام زخم انجام می‌دهد، چیزی جز تسهیل و کمک به انجام این فرآیند نیست و در حقیقت دانش فعلی بشر در بلندای کونی خود صرفاً توانسته راه‌های کمک به فرآیند معجزه‌آسای التیام زخم را بیابد. و اساساً از «التیام دادن زخم» عاجز است. شاید آنگونه که امبرواس برای اعتقاد داشت، ما صرفاً بر زخم مرهم می‌گذاریم و پروردگار زخم را درمان می‌کند. لذا فارغ از نوع روش درمانی بعمل آمده توسط درمانگر که ممکن است شامل بخیه‌زدن زخم (کنار هم قراردادن لبه‌های زخم)، مراقبت از زخم، تنوع التیام خود به خودی، یا استفاده از تکنولوژی‌های مدرن برای تسهیل التیام زخم باشد، آنچه درمانگر انجام می‌دهد صرفاً فراهم آوردن شرایط مساعد برای پیشبرد فرآیند التیام زخم است.

کتاب حاضر در سه فصل به رشته تحریر درآمده و هدف از نگارش آن، آشنایی مخاطبان با اصول بنیادی التیام زخم می‌باشد. این مجموعه به نحوی تهیه شده است که بتواند مورد استفاده دانشجویان عزیز دامپزشکی (عمدتاً از سال چهارم به بعد) و دامپزشکان محترم قرار گیرد.

1. Ambrose Paré

2. "Je le pansai, Dieu le guérit" (I bandaged him and God healed him).

لازم به ذکر است که هدف این کتاب بررسی تکنیک‌های پیشرفته جراحی ترمیمی پوست یا روش‌های درمان زخم‌های پیچیده نبوده و خوانندگان محترم در این رابطه به متون تخصصی مربوطه (۱-۳) ارجاع می‌گردند.

در فصل نخست با مروری کوتاه بر آناتومی پوست، اصول فرآیند التیام زخم و برخی از اصول مداخلات درمانی در التیام زخم آورده شده است. در حقیقت درک صحیح جزئیات سلولی و مولکولی مراحل التیام زخم به براح کمک می‌کند تا در هنگام مواجه شدن با یک زخم جدید، بتواند از قدرت استدلال حرفه‌ای خود برای تعیین بهترین روند درمانی بهره‌جوید. صرفاً به الگوهای از پیش تعریف شده بسنده ننماید. همچنین این رخص می‌تواند به پژوهشگران در زمینه طراحی بهتر روش (متدولوژی) پژوهش‌های مرتبط و ایده‌پردازی جهت یافتن روش‌های نوین التیام زخم کمک نماید. متن فصل نخست ترجمه‌ای از بخش‌های مرتبط در کتاب جراحی دام کوچک فوزوم (۴) است که با کسب اجازه از انتشارات Elsevier به فارسی برگردانده شده و در موارد لزوم تصاویر و توضیحات مترجمین در داخل گیومه، همان‌گونه شده است. در فصل دوم، بحث مدیریت زخم به شیوه کاربردی مورد بررسی قرار گرفته است. هدف از این فصل راهنمایی عملی درمانگر در رابطه با مدیریت زخم می‌باشد. فصل سوم به مرور هشت بیمار دچار زخم که مدت‌ها از دسته زخم‌های چالش‌برانگیز هستند پرداخته است. در این فصل سعی شده است تا مطالب ارائه شده در دو فصل قبلی، در قالب اقدامات عملی برای درمان بیماران مورد استفاده قرار گیرد.

در اینجا لازم است از پروفیسور ترزا و. فوزوم به سبب مساعدت ایشان در امر استفاده از مطالب کتاب ارزشمند جراحی دام کوچک قدردانی نماییم. همچنین جای دارد از انتشارات الزویر و شرکت جان اسکات که اجازه ترجمه و انتشار بخش‌های منتخب از مطالب کتاب مذکور را به

اینجانبان اعطاء فرمودند، سپاسگزاری نماییم. از انجمن جراحی دامپزشکی ایران به سبب داوری کتاب حاضر صمیمانه قدردانی می‌شود. از سرکار خانم هلیا هوشیار به سبب همکاری صمیمانه‌شان در آماده‌سازی مطالب این کتاب تشکر می‌نماییم. به طور ویژه از دوست دیرین و هنرمندمان جناب آقای آرش مدرس که صفحه‌آرایی و طراحی روی جلد کتاب حاضر را تقبل شدند، صمیمانه تشکر می‌نماییم. از جناب آقای دکتر اسماعیل یافتی که عکسهای ارزشمندی را در اختیار نویسندگان کتاب قرار دادند، نهایت سپاس و امتنان خود را ابراز می‌نماییم. همچنین از ویراستار محترم علمی کتاب جناب آقای دکتر عباس رئیسی و ویراستار ادبی محترم کتاب سرکار خانم بهرانه سپاس مهدوی به طور ویژه تشکر و قدردانی می‌نماییم. همچنین از مدیر معترم انتشارات نوربخش به سبب چاپ اثر حاضر تشکر می‌نماییم. امید است مجموعه حاضر بتواند به نوبه خود به کاهش درد و آلام حیوانات کمک نماید.